

ZAKON

O UPOTREBI ZNAKOVNOG JEZIKA REPUBLIKE SRPSKE

("Sl. glasnik RS", br. 62/2018)

GLAVA I OSNOVNE ODREDBE

Član 1

Ovim zakonom uređuje se pravo gluвих lica na upotrebu i učenje znakovnog jezika, kao i obim i način ostvarivanja prava na prevodioca znakovnog jezika i druga pitanja od značaja za upotrebu znakovnog jezika u Republici Srpskoj (u daljem tekstu: Republika).

Član 2

Ovim zakonom obezbjeđuje se ostvarivanje ustavom zagantovanih osnovnih načela, koja se odnose na uživanje ljudskih prava, a naročito na zabranu diskriminacije i uvođenje posebnih mjera radi postizanja pune ravnopravnosti lica sa invaliditetom sa ostalim građanima i razrada prava na dostojanstvo i slobodan razvoj ličnosti posebno u pogledu ostvarivanja prava na upotrebu znakovnog jezika i uključenosti gluвих lica u donošenje odluka koje se tiču standardizacije i upotrebe znakovnog jezika.

Član 3

- (1) Gluvo lice je lice koje je u potpunosti bez sluha, kojem je zbog informacionih, komunikacionih i drugih prepreka ograničeno puno i ravnopravno učešće u društvenom životu.
- (2) Znakovni jezik je oblik komunikacije gluвих lica, kojim se riječi i pojmovi iskazuju rukama, mimikom i ostalim neverbalnim nagovještajima, a kojima se lako izražavaju riječi, misli i cjeline, zavisno od konteksta ili složene serije misli.
- (3) Prevodilac znakovnog jezika je lice koje je steklo stručne kompetencije za obavljanje poslova prevodioca znakovnog jezika, odnosno stručne kompetencije za prevođenje govornog jezika na znakovni jezik i znakovnog jezika na govorni jezik.

Član 4

Pojedini izrazi upotrijebljeni u ovom zakonu za označavanje ženskog ili muškog roda podrazumijevaju oba pola.

GLAVA II UPOTREBA ZNAKOVNOG JEZIKA

Član 5

- (1) Gluva lica imaju pravo da upotrebljavaju znakovni jezik pred republičkim organima uprave, organima jedinice lokalne samouprave i javnim ustanovama (u daljem tekstu: institucija i ustanova).
- (2) Gluvo lice ima pravo i obavezu na upotrebu znakovnog jezika i u svim drugim životnim situacijama u kojima bi gluvoća značila smetnju pri ispunjavanju njegovih prava, potreba i obaveza, uključujući i postupak međunarodne pravne pomoći.
- (3) Gluvom licu se obezbjeđuje prevodilac znakovnog jezika radi ostvarivanja prava iz st. 1. i 2. ovog člana.

Član 6

- (1) Pravo na upotrebu znakovnog jezika podrazumijeva pravo gluvog lica na učenje znakovnog jezika i pravo na upotrebu usluge prevodioca znakovnog jezika.
- (2) Gluvo dijete ima pravo da uči i koristi znakovni jezik.

(3) Pravo na učenje znakovnog jezika, osim gluvih lica imaju i druga lica koja su zainteresovana za učenje znakovnog jezika.

Član 7

Gluvo lice ima pravo da koristi znakovni jezik i koristi usluge prevodioca znakovnog jezika u toku zapošljavanja i rada kod poslodavca, prilikom:

- 1) obavljanja razgovora za posao,
- 2) zaključivanja i otkazivanja ugovora o radu ili drugog ugovora o radu van radnog odnosa,
- 3) stručnog osposobljavanja i usavršavanja,
- 4) i u toku rada ili učestvovanja na radu kod poslodavca po bilo kom osnovu dok postoji objektivna potreba za takvom uslugom,
- 5) saopštavanja zaposlenim licima informacija od uticaja na proces rada i njihov položaj kod poslodavca.

Član 8

Gluvo lice koje učestvuje u političkom životu ima pravo na upotrebu znakovnog jezika i koristi usluge prevodioca znakovnog jezika.

Član 9

(1) Savez gluvih i nagluvih Republike Srpske (u daljem tekstu: Savez gluvih i nagluvih), kao udruženje od javnog interesa, pored poslova propisanih Statutom Saveza gluvih i nagluvih:

- 1) vodi evidencije gluvih i nagluvih lica i izdaje im iskaznice,
- 2) obezbjeđuje korištenje usluga prevodioca na teritoriji Republike, u saradnji sa udruženjima gluvih i nagluvih, osnovanih za područje jedinica lokalne samouprave (u daljem tekstu: udruženje).
- (2) Savez gluvih i nagluvih može organizovati učenje znakovnog jezika za zaposlene u institucijama i ustanovama, kao i za druga pravna i fizička lica zainteresovana za učenje znakovnog jezika, ako je za to registrovan u skladu sa zakonom.

GLAVA III

NAČIN KORIŠTENJA USLUGE PREVODIOCA ZA ZNAKOVNI JEZIK

Član 10

Korištenje usluge prevodioca znakovnog jezika obezbjeđuje se neposrednim angažovanjem prevodioca znakovnog jezika ili na drugi način prihvatljiv gluvom licu, upotrebom savremenih tehničkih dostignuća.

Član 11

(1) Gluvo lice može da ostvari uslugu prevodioca znakovnog jezika na osnovu podnesenog zahtjeva instituciji ili ustanovi na teritoriji jedinice lokalne samouprave na kojoj ima prebivalište ili na kojoj ostvaruje pravo, na zakonu zasnovan interes ili izvršava obavezu.

(2) U slučaju da institucija ili ustanova iz stava 1. ovog člana nije u mogućnosti da obezbijedi korištenje usluga prevodioca znakovnog jezika, zahtjev prosljeđuje Savezu gluvih i nagluvih.

(3) Savez gluvih i nagluvih obezbjeđuje korištenje usluge prevodioca znakovnog jezika koji obavlja uslugu prevođenja na području jedinice lokalne samouprave na kojoj gluvo lice ima prebivalište, odnosno ostvaruje pravo, ili koja je najbliža jedinici lokalne samouprave gdje gluvo lice ima prebivalište ili izvršava obavezu.

(4) Ministar prosvjete i kulture (u daljem tekstu: ministar) donosi rješenje o visini tarife korištenja usluga prevodioca znakovnog jezika pred institucijama i ustanovama za jedan sat vremena prevođenja.

(5) Visina naknade za korištenje usluga prevodioca znakovnog jezika iznosi za jedan sat vremena prevođenja 15% najniže neto plate u Republici za godinu koja prethodi godini donošenja rješenja iz stava 4. ovog člana.

Član 12

(1) Institucija ili ustanova dužna je da uslugu prevodioca znakovnog jezika obezbijedi ili od zaposlenog koji zna znakovni jezik ili angažovanjem prevodioca znakovnog jezika, na teret sredstava te institucije ili ustanove.

(2) Pravo na korištenje usluge prevodioca za znakovni jezik gluvo lice dokazuje iskaznicom za gluva lica izdatom od Saveza gluvih i nagluvih.

GLAVA IV

MJERE ZA PODSTICANJE PRIMJENE I UNAPREĐIVANJE UPOTREBE ZNAKOVNOG JEZIKA I FINANSIRANJE

Član 13

(1) U svrhu obezbjeđivanja razvoja i korištenja usluge prevodioca za znakovni jezik, Savez gluvih i nagluvih dostavlja Ministarstvu prosvjete i kulture (u daljem tekstu: Ministarstvo) podatke o potrebama gluvih lica, prevodiocima za znakovni jezik, sprovedenim uslugama od prevodioca za znakovni jezik i drugim podacima od značaja za obezbjeđivanje usluge prevodioca za znakovni jezik u potrebnom obimu.

(2) Radi ostvarivanja prava na korištenje usluge prevodioca znakovnog jezika, Ministarstvo na svojoj internet stranici obezbjeđuje dostupnost podataka o prevodiocima znakovnog jezika, odnosno o mogućnostima angažovanja prevodioca znakovnog jezika.

Član 14

Pružaoци medijskih usluga dužni su da rade na stvaranju uslova za omogućavanje praćenja audio-vizuelnih medijskih usluga putem prevodioca za znakovni jezik ili primjenom tehnika prihvatljivih gluvom licu, u najvećoj mogućoj meri, obezbjeđivanjem dnevnog praćenja dostupnog programa i sadržaja.

Član 15

Pružaoци telekomunikacionih usluga dužni su da rade na obezbjeđivanju korišćenja usluga univerzalnog servisa, odnosno telefonskih i drugih komunikacionih usluga, uz upotrebu video-telefona, kol-centra ili na drugi način, radi osiguranja jednakih mogućnosti za pristup telekomunikacionim uslugama, u skladu sa zakonom.

Član 16

(1) Učenje znakovnog jezika organizuju i sprovode ustanove za obrazovanje i vaspitanje djece, mladih i odraslih lica oštećenog sluha i ustanove i druge organizacije i udruženja koja su registrovana za obrazovanje odraslih u skladu sa zakonom.

(2) Učenje znakovnog jezika obavlja se na osnovu Programa za znakovni jezik, koji je prilagođen potrebama i mogućnostima gluvih lica, a kojim se:

1) stiču znanja, sposobnosti i vještine radi sticanja ključnih kompetencija za ostvarivanje mogućnosti za lični, socijalni i profesionalni razvoj i dalje učenje, u skladu sa zakonom,

2) stiču sposobnosti za upotrebu stečenih znanja, vještina i stavova, neophodnih za obavljanje radnih aktivnosti tumačenja znakovnog jezika i sticanja stručnih kompetencija za obavljanje poslova prevodioca za znakovni jezik, u skladu sa ovim zakonom.

(3) Program iz stava 2. ovog člana donosi ministar na prijedlog Republičkog pedagoškog zavoda.

(4) Završni ispit za znakovni jezik polaže se pred komisijom, čiji su obavezni članovi:

1) predstavnik gluvih lica,

2) surdoaudiolog,

3) zvanični sudski tumač za znakovni jezik.

(5) Ustanove za obrazovanje i vaspitanje djece, mladih i odraslih lica oštećenog sluha i ustanove i druge organizacije i udruženja, koje su registrovane za obrazovanja odraslih i učenje znakovnog jezika, po završetku Programa iz stava 2. ovog člana i nakon položenog završnog ispita izdaju polaznicima uvjerenje o položenom ispitu.

(6) Polaznik koji završi Program znakovnog jezika može podnijeti zahtjev Ministarstvu radi dobijanja certifikata, na osnovu kojeg postaje zvanični prevodilac znakovnog jezika.

(7) Ministar imenuje Komisiju za verifikaciju prevodioca znakovnog jezika, čiji je obavezni član iz reda Saveza gluvih i nagluvih.

(8) Na prijedlog Komisije iz stava 7. ovog člana ministar donosi rješenje kojim verifikuje prevodioca za znakovni jezik.

Član 17

Ministarstvo, naučnoistraživačke i obrazovne ustanove, ustanove kulture, kao i drugi organi i organizacije u saradnji sa Savezom gluvih i nagluvih i drugim udruženjima koja se bave zaštitom interesa gluvih lica:

- 1) sagledavaju potrebe i razvijaju mogućnosti za ravnomjerno obezbjeđivanje brze i efikasne usluge u odnosu na potrebe gluvih lica,
- 2) pripremaju i iniciraju donošenje odgovarajućih zakonskih i podzakonskih propisa kojima se unapređuje oblast znakovnog jezika i njegova primjena,
- 3) rade na preduzimanju mjera u cilju promovisanja znakovnog jezika, razvoj mreže prevodioca za znakovni jezik u skladu sa potrebama, stvaranje uslova za dalju standardizaciju, razvoj i istraživanje znakovnih jezika konstitutivnih naroda,
- 4) preduzimaju druge mjere za podsticanje primjene i unapređivanje upotrebe znakovnog jezika.

Član 18

Sredstva za korištenje usluge prevodioca za znakovni jezik obezbjeđuju se:

- 1) u okviru budžeta institucija i ustanova gdje gluvo lice ostvaruje neko svoje pravo,
- 2) iz poklona, donacija, legata, kredita i drugih sredstava, u skladu sa zakonom,
- 3) drugih izvora, u skladu sa zakonom.

GLAVA V NADZOR I KAZNENA ODREDBA

Član 19

- (1) Ministarstvo vrši upravni nadzor nad primjenom ovog zakona.
- (2) Stručno-pedagoški nadzor vrši Republički pedagoški zavod i Zavod za obrazovanje odraslih.
- (3) Inspekcijski nadzor nad primjenom ovog zakona vrši Republička prosvjetna inspekcija u sastavu Republičke uprave za inspekcijske poslove.

Član 20

(1) Novčanom kaznom od 1.000 KM do 3.000 KM kazniće se za prekršaj pravno lice koje zabrani ili ne obezbijedi gluvim licima:

- 1) upotrebu znakovnog jezika pred institucijama i ustanovama (član 5. st. 1. i 2),
- 2) uslugu prevodioca za znakovni jezik kod poslodavca (član 7. stav 1),
- 3) uslugu prevodioca za znakovni jezik od udruženja, odnosno Saveza gluvih i nagluvih (član 11).

(2) Novčanom kaznom od 200 KM do 800 KM kazniće se za prekršaj iz stava 1. tačka 1) ovog člana odgovorno lice u instituciji, odnosno ustanovi.

(3) Novčanom kaznom od 200 KM do 800 KM kazniće se za prekršaj iz stava 1. tačka 2) ovog člana odgovorno lice kod poslodavca.

(4) Novčanom kaznom od 200 KM do 800 KM kazniće se za prekršaj iz stava 1. tačka 3) ovog člana i odgovorno lice u udruženju, odnosno Savezu gluvih i nagluvih.

GLAVA VI PRELAZNE I ZAVRŠNA ODREDBA

Član 21

Ministar će u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona donijeti Program za učenje znakovnog jezika (član 16. stav 2).

Član 22

Savez gluvih i nagluvih i udruženja dužni su da u roku od devet meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona usklade svoju organizaciju, rad i akte sa odredbama ovog zakona.

Član 23

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srpske".